

Trafikbrott

- vårdslöshet i trafik och
vållandebrott i 3 kap. brottsbalken

Promemoria

RättsPM 2006:9
Utvecklingscentrum Malmö
Januari 2007 (uppdaterad)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattande synpunkter	3
2	Inledning	3
3	Lagstiftning och förarbeten samt vissa anmärkningar	4
	3.1 Vårdslöshet i trafik	4
	3.2 Trafiknykterhetsbrott	5
	3.3 Vållande till annans död samt vållande till kroppsskada eller sjukdom	6
4	Frågor om brottskonkurrens	8
5	Några andra frågor.....	9
6	Domar; typsituationer, grovt brott och påföljdspraxis	9
	6.1 Mobiltelefonsamtal eller liknande avledande verksamhet under körning	9
	6.2 Vårdslöshet i trafik eller hastighetsöverträdelse?	9
	6.3 Påkörning eller risk för sådan på obehäkat övergångsställe	10
	6.4 Påkörning av cyklist på obehäkad cykelöverfart	11
	6.5 Inte iakttagit stopplik/väjningsplikt	11
	6.6 Körning mot rött trafikljus	12
	6.7 Körning på gångbana/fel körbana	13
	6.8 Uttröttad förare.....	15
	6.9 Farlig omkörning	16
	6.10 Vänstersväng	17
	6.11 Kappkörning	17
	6.12 För hög hastighet med hänsyn till väglag och fordon	18
	6.13 Fråga om grov oaktsamhet/uppenbar ligkiltighet för andra människors liv eller egendom	18
	6.14 Påföljds- och straffmättningsfrågor	22
	6.15 Fråga om ansvarsbefrielse på grund av medtrafikants uppträdande	25
	6.16 Kausalitet mellan ovarsamhet och dödsfall	26
	6.17 Nödsituation?.....	27
7	Fortsatt utveckling.....	27

RättsPM 2006:9 lades ut på Rånet i maj 2006.

Det uppdaterades i januari 2007: Omarbetning med anledning av en dom från Högsta domstolen den 12 januari 2007, mål B 1170-05 (streckmarkerat under 6.3)

1 Sammanfattande synpunkter

Utvecklingscentrum Malmö rekommenderar

- att åklagare som väcker åtal för vårdslöshet i trafik alltid särskilt överväger om skäl finns att utforma gärningsbeskrivningen så att den tilltalade i vart fall – om det inte kan styrkas att vederbörande i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet - kan fällas till ansvar förseelse mot Trafikförordningen (1998:1276). Frågan bör sedan särskilt beröras vid huvudförhandlingen (jfr Svea hovrätts dom 2005-02-18 nedan under 6.3)
- att åklagaren i här aktuella mål tillser att hos målsägande uppkommen kroppsskada eller sjukdom, som inte uppenbart är ringa, blir föremål för erforderlig utredning. Detta gäller i vart fall då målsäganden angett brottet till åtal och åtal synes påkallat ur allmän synpunkt. Med hänsyn till rättsfallet NJA 1979:258 (se nedan under p.4) framstår det som viktigt att – trots innehållet i RB 20 kap 4 § - alltid ha klarlagt huruvida målsäganden anger vållandebrottet till åtal. För det fall målsäganden besvarar frågan nekande finns oftast inte heller skäl att – förutom för det brott som hör under allmänt åtal – även väcka åtal för vållandebrottet.
- Vid åtalsangivelse bör en huvudregel vara att åtal för vållande till kroppsskada eller sjukdom, som inte är ringa, väcks dels vid åtal för vårdslöshet i trafik, dels vid allvarligare förseelser mot regel i Trafikförordningen till skydd för oskyddade trafikanter som inte bedömts utgöra vårdslöshet i trafik.

2 Inledning

Flera åklagare har till Utvecklingscentrum Malmö framfört att de anser att vårdslöshet i trafik och därmed sammanhängande brott ofta bedöms olika vid landets domstolar. T.ex. är bedömningarna olika om en fortkörning skall bedömas som vårdslöshet i trafik. I denna promemoria har sammanställts ett antal domar med utgångspunkt från olika trafiksituationer. Även om det straffbara området vid vårdslöshet i trafik har inskränkts genom lagändringen 1995 av 1 § 1 st TBL kan åtskilliga rättsfall fortfarande vara av intresse genom att t.ex. belysa typfall. Promemorian omfattar också några vanligt förekommande konkurrensfrågor och några påföljdsfrågor.

Vid arbetet med promemorian har Utvecklingscentrum Malmö – utöver de domar som nedan redovisas - tagit del av drygt 140 lagakraftvunna tings- och hovrättsdomar avseende huvudsakligen vårdslöshet i trafik och vållande till annans död/vållande till kroppsskada. Domarna har meddelats under tiden 2004 – februari 2006. Härutöver har Utvecklingscentrum Malmö genomgått drygt 35 ärenden inom samma brottsområden för att se hur vissa i sammanhanget intressanta frågor hanterats av polis/åklagare. De iakttagelser som därvid gjorts har beaktats i promemorian i den utsträckning det bedömts vara av intresse.

Domarna har inte redovisats i promemorian, men finns tillgängliga vid UC Malmö.

3 Lagstiftning och förarbeten samt vissa anmärkningar

3.1 Vårdslöshet i trafik

Lagtext 1 § TBL

Brister vägtrafikanter, den som för spårvagn eller den som någon annanstans än på väg för motordrivet fordon i väsentlig mån i den omsorg och varsamhet som till förekommande av trafikolycka betingas av omständigheterna, döms för vårdslöshet i trafik till dagsböter.

Om någon vid förande av motordrivet fordon eller spårvagn gör sig skyldig till grov oaktsamhet eller visar uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom, döms för grov vårdslöshet i trafik till fängelse i högst två år.

Anmärkning

Bestämmelsen har sin nuvarande lydelse sedan 1995-01-01.

Bestämmelsens första stycke gäller samtliga vägtrafikanter, således även gående (se definitionen av "trafikanter" i förordningen 2001:651 om vägtrafikdefinitioner). Bestämmelsens andra stycke (grov vårdslöshet i trafik) gäller däremot bara förare av motordrivet fordon eller spårvagn.

*I prop 1994/95:23 (s 122) till lagändringen 1 januari 1995 uttalas bl.a: ...bör från det straffbara området för vårdslöshet i trafik undantas sådana förfaranden där trafikanten på grund av tillfällig ouppmärksamhet eller bristande förmåga gjort en felbedömning av trafiksituationen. Likaså bör rena manövreringsmisstag normalt inte leda till ansvar enligt aktuell bestämmelse. Avsikten med den föreslagna lydelsen är att ansvar för vårdslöshet i trafik skall förbehållas sådana beteenden i trafiken som är att beteckna som vårdslösa i egentlig mening. Det skall härvidlag vara utan betydelse om en trafikolycka inträffat eller ej. Detta innebär ett kraftigare understrykande av att det trafikfarliga beteendet verkligen skall vara täckt i subjektivt hänseende. Under TBL:s tillämpningsområde skall sålunda främst hänföras sådana fall där trafikanten gjort sig skyldig till *medvetet risktagande*. Vid överträdelse av en trafikregel skall vid bedömningen hänsyn tas till regelns större eller mindre betydelse ur trafiksäkerhetssynpunkt. Till sådana *typiskt sett trafikfarliga beteenden* som bör kunna föranleda ansvar för vårdslöshet i trafik hör exempelvis*

- förande av bil i uttröttat tillstånd,
- allvarliga brott mot regler till skydd för oskyddade trafikanter,
- trafikfarliga omkörningar,
- brott mot stopplikhet eller
- körning mot rött ljus, som medfört eller kunnat medföra en trafikfarlig situation,
- allvarligare hastighetsöverträdelser i trafikfarliga miljöer och
- förande av trafikfarliga fordon.
- oaktsamhet av förare som påtagit sig en särskilt ansvarsfull trafikuppgift, t. ex. förare av skolbuss

Följande typfall torde **inte** beivras som vårdslöshet i trafik:

- sammanstötningar inom tätort som beror på bristande uppmärksamhet

- inte iakttagit högerregeln, väjningsplikt eller hållit för kort avstånd till framförvarande fordon
- singelolyckor utom tätort som inte beror på att föraren varit uttröttad eller att fordonet varit trafikfarligt/bristfälligt
- fall där de yttre förhållandena *hastigt* ändrats t.ex. väderomslag, dimma, bländande solsken.

Allmänt kan sägas att domstolarna förefaller ovilliga att uttala att en åtalad person gjort sig skyldig till ett medvetet risktagande; man väljer i stället att konstatera att vederbörande gjort sig skyldig till ett typiskt sett trafikfarligt beteende varigenom han/hon i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet. I genomgångna domar avseende påkörning eller omkörning vid obevakat övergångsställe har t.ex. oaktsamheten genomgående bedömts inte vara ett medvetet risktagande utan i stället ett typiskt sett trafikfarligt beteende. Däremot har backning av fordon, som skett när föraren vet att andra personer varit i omedelbar närhet bakom fordonet, liksom kraftiga hastighetsöverskridanden inom tätort, i några fall bedömts innebära ett medvetet risktagande.

Det skall framhållas att om en förare inte kan anses ha i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet föreligger ofta en förseelse mot bestämmelse i Trafikförordningen (1998:1276); se t.ex. Stockholms TR:s dom 2005-12-23 nedan under 6.10. Vid den genomgång av domar och ärenden, som Utvecklingscentrum Malmö gjort, har kunnat konstateras att denna fråga i flera fall inte har beaktats varken av åklagaren eller – för det fall gärningsbeskrivningen täcker även en förseelse mot Trafikförordningen – av domstolen.

3.2 Trafiknykterhetsbrott

Lagtext 4 § TBL – rattfylleri

Den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i så stor mängd att alkoholkoncentrationen under eller efter färden uppgått till minst 0,2 promille i blodet eller 0,10 milligram per liter i utandningsluften döms för rattfylleri till böter eller fängelse i högst sex månader.

För rattfylleri enligt förta stycket döms också den som för ett motordrivet fordon eller en spårvagn efter att ha intagit narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) i så stor mängd att det under eller efter färden finns något narkotiskt ämne kvar i blodet. Detta gäller dock inte om narkotikan intagits i enlighet med läkares eller annan behörig receptutfärdares ordination.

För rattfylleri enligt första stycket döms också den som för motordrivet fordon eller spårvagn och då är så påverkad av alkoholhaltiga drycker att det kan antas att han eller hon inte kan framföra fordonet på ett betryggande sätt. Detsamma gäller om föraren är lika påverkad av något annat medel.

Första och andra styckena gäller inte förare av motordrivet fordon, som är avsett att föras av gående.

Första, andra och tredje styckena gäller inte om förandet av fordonet ingår som ett led i en vetenskaplig eller därmed jämförlig undersökning till vilken tillstånd har lämnats av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Lagtext 4 a § TBL – grovt rattfylleri

Är ett brott som avses i 4 § första, andra eller tredje stycket att anse som grovt, skall föraren dömas för grovt rattfylleri till fängelse i högst två år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om

1. föraren har haft en alkoholkoncentration som uppgått till minst 1,0 promille i blodet eller 0.5 milligram per liter i utandningsluften

2. föraren annars har varit avsevärt påverkad av alkohol eller något annat medel, eller
3. framförandet av fordonet har inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten

Anmärkning

Även andra omständigheter än de angivna kan kvalificera rattfylleribrottet som grovt. Brottet måste inte heller vara grovt även om de nämnda omständigheterna föreligger. Samtliga omständigheter vid brottet skall beaktas (se prop 1989/90:2 s 49 och NJA 2003:67)

3.3 Vållande till annans död samt vållande till kroppsskada eller sjukdom

Lagtext 3 kap 7 § BrB – vållande till annans död

Den som av oaktsamhet orsakar annans död, döms för vållande till annans död till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas

1. om gärningen har innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag, eller
2. om gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller något annat medel eller annars gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

Lagtext 3 kap 8 § BrB – vållande till kroppsskada eller sjukdom

Den som av oaktsamhet orsakar annan person sådan kroppsskada eller sjukdom som inte är ringa, döms för vållande till kroppsskada eller sjukdom till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas

1. om gärningen har innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag, eller
2. om gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller något annat medel eller annars gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

Anmärkning

Ang grovt brott (andra stycket i båda bestämmelserna) skall anmärkas att det under punkten 1 angivna rekvisitet gäller sedan 2001-07-01 samt att det under punkten 2. angivna rekvisitet gäller sedan 1994-02-01.

Vållande till kroppsskada döms även på tämligen låg grad av oaktsamhet. Ogillande sker i de fall händelsen konstateras vara en ren olyckshändelse eller omständigheterna varit sådana att målsägandens handlande eller speciella förhållanden gjort att den tilltalade i praktiken knappast kunnat undvika olycka.

Med kroppsskada avses inte bara typiska skador som smärta, sår, svullnader, benbrott eller ledsador utan också funktionsrubbingar av skilda slag, såsom förlamningar och skador på syn eller hörsel. Med smärta avses ett fysiskt lidande som inte är alltför obetydligt eller kortvarigt. Sjukdom inbegriper även psykisk sjukdom och psykisk invaliditet. Under sjukdom faller också sådant psykiskt lidande som medför en medicinskt påvisbar effekt, t.ex. en psykisk chock (se BrB-kommentaren avseende misshandel).

Det skall anmärkas att det för ansvar för vållande till kroppsskada eller sjukdom enligt 3 kap 8 § BrB krävs att kroppsskadan/sjukdomen inte är ringa. I RH 1995:94 har ett 1,5 cm långt sår på läppen och ytligt slemhinnesar bedömts som ringa kroppsskada.

Det har kunnat konstateras att domstolarnas gräns för vad som skall bedömas som ringa skada ligger förhållandevis lågt. Det är således mycket ovanligt att en domstol ogillar åtal för vållande till kroppsskada/sjukdom på den grunden att skadan/sjukdomen är att anse som ringa. Domstolarnas bedömning av vad som är icke-ringa kroppsskada/sjukdom framgår till en del av de nedan redovisade domarna. I de domar som Utvecklingscentrum Malmö härutöver tagit del av har domstolarna bedömt följande som *icke-ringa* skador (allt beträffande en och samma målsägande):

- stukning av båda knälederna, svullnader, sår, smärta i benen
- blåmärken, svullnader, skrapskador, ömhet i armar och ben; skador som krävt läkarvård och medicin
- näsfraktur, stukad handled, sårskada i underläppen, lösa framtänder, smärta och ömhet
- knäskador, skrubbsår
- whiplash-skada (dokumenterad)
- sårskador på läpp och haka, skrapsår på hela kroppen, tandskador
- kropps- och huvudsmärtor, stickningar och domningar i nacke och armar (dokumenterade)
- sår, svullnad i pannan, smärt i nacken och brösttryggen, spänningar i bakhuvudet, lång tids huvudvärk

Enbart hudavskrapningar har bedömts som ringa skada.

Liksom vid rattfylleribrott kan även andra omständigheter än de i paragraferna angivna kvalificera brottet som grovt. Samtliga omständigheter vid brottet skall beaktas. I förarbetena (prop. 2000/01:85 s 46-48) ges exempel på de situationer då de särskilt angivna omständigheterna kan bli tillämpliga. Att någon utövat dödligt våld mot annan utan uppsåt till dennes död har förelegat är ett exempel. Ett annat är att en nykter bilförare gör sig skyldig till ett så utpräglat risktagande att han/hon kan anses vara i det närmaste helt likgiltig för konsekvenserna. Ett oaktsamt handlande som framkallats av berusning och som leder till att någon skadas eller dödas, framstår enligt motiven som lika straffvärt oavsett om det äger rum t.ex. inom sjukvården eller inom trafiken.

Angående grovt brott; andra stycket p 2 i båda bestämmelserna: För att påverkan av alkohol eller något annat medel skall kunna beaktas som en försvårande omständighet måste den ha haft någon betydelse för effekten. Detta följer av det grundläggande kravet på ett orsakssammanhang mellan oaktsamheten och den brottsliga effekten. Det krävs dock inte att alkoholpåverkan varit den enda, eller ens den främsta, orsaken till att effekten uppstått. Det kan räcka med att påverkan har satt ned omdömet eller reaktionsförmågan på ett sätt som bidragit till händelseförloppet. Ju högre påverkansgraden är desto mindre torde krävas för att visa ett orsakssamband mellan berusningen och effekten (prop. 2000/01:85 s. 49). Om gärningsmannen har varit så påverkad som sägs i 4a § 1 eller 2 p TBL torde man kunna utgå från att det föreligger ett samband mellan berusningen och

dödsfallet eller den skada som uppkommit genom olyckan (prop. 1993/94:44 s. 68).

Enligt **3 kap 12 § BrB** får vållande till kroppsskada eller sjukdom, om brottet inte är grovt, åtalas av åklagare endast om målsäganden anger brottet till åtal och åtal är påkallat ur allmän synpunkt. Angivelse krävs dock inte om brottet riktar sig mot någon som inte fyllt 18 år. Avseende kravet att åtal skall vara påkallat ur allmän synpunkt beaktas enligt förarbetena till brottsbalken såväl brottets art och straffets syfte som omständigheterna vid brottets begående. Även social hänsyn bör tas, t.ex. till målsäganden. (Se även nedan under p. 4 om 20 kap 4 § RB).

4 Frågor om brottskonkurrens

Enligt 14 kap 14 § Trafikförordningen inträder inte ansvar enligt förordningen om straff kan utdömas enligt brottsbalken eller TBL.

1 § TBL – 3 kap 7 § och 8 § BrB; brottskonkurrens föreligger d v s åtal kan ske för såväl vårdslöshet i trafik som vållande till annans död/vållande till kroppsskada eller sjukdom. Detta gäller även då trafikvårdslösheten är grov. Då ansvar enligt 1 § TBL förutsätter att gärningsmannen brustit i relevant omsorg och varsamhet i väsentlig mån, är det inte uteslutet att i ett enskilt fall anse att TBL:s oaktsamhetskrav inte är uppfyllt medan oaktsamhetskravet i BrB 3:7 eller 3:8 är det (detta belyses bl.a. i avgörandet NJA 1996:590 och Svea hovrätts dom 2004-10-28, B 322-04, se båda nedan under 6.3, RH 2003:53 se nedan under 6.7 samt Södertälje TR:s dom 2005-12-21 se nedan under 6.10).

4 § / 4a § TBL – 3 kap 7 § och 8 § BrB; brottskonkurrens föreligger d v s åtal kan ske för båda brotten

1 § 2 st TBL – 3 kap 9 § BrB; här föreligger inte konkurrens och således enbart åtal för grov vårdslöshet i trafik.

1 § 1 st och 2 st TBL – 4 § och 4a § TBL prop 1989/90:2 sid 50: I de fall där rattfylleristen har kört på ett sådant sätt att han ensam eller till huvudsaklig del har varit vållande till en olycka eller ett allvarligt tillbud torde det inte möta några betänkligheter mot att tillmäta hans vårdslöshet betydelsen att rattfylleriet klassificeras som grovt. I sådant fall bör också vårdslösheten i trafik anses konsumerad av det grova rattfylleriet. Föraren skall med andra ord bara fällas till ansvar för grovt rattfylleri. Klart är också att föraren, om han gjort sig skyldig till *grov* vårdslöshet i trafik, skall fällas till ansvar även för detta brott (se bl.a. RH 1999:83 nedan under 6.9, RH 1995:78 och Hovrättens för nedre Norrlands dom 2005-10-07 i mål B 86-05; se nedan under 6.14). I sammanhanget bör också noteras rättsfallet. NJA 1957:513; då bilförare dömts för grov vårdslöshet i trafik har, trots att brott mot 4 § inte styrkts, lagts honom till last såsom försvärande omständighet att han förde bilen efter betydande spritförtäring.

Drograttfylleri – konkurrens anses föreligga avseende drograttfylleri av normalgraden och ett ringa narkotikabrott, d v s åtal skall ske för båda brotten. Om fråga är om grovt drograttfylleri får detta brott dock anses konsumera ett ringa narkotikabrott medan det bör dömas i konkurrens med narkotikabrott som inte är ringa (jfr prop 1998/99:43 s. 50)

5 Några andra frågor

Frågan om kravet på gärningsbeskrivningens utformning vid åtal för vårdslöshet i trafik har belysts i rättsfallet NJA 1993:134.

I **20 kap 4 § RB** stadgas att om en handling innefattar flera brott och något av dem hör under allmänt åtal må sådant åtal äga rum även för de övriga. Detta innebär att om åtal väcks för vårdslöshet i trafik kan åtal även ske för vållande till kroppsskada även om det sistnämnda brottet inte är angivet till åtal. Se dock NJA 1979:258 (åtal för vårdslöshet i trafik ogillat; HD ansåg sig förhindrad att pröva ansvar för vållande till kroppsskada eftersom detta brott inte var angivet till åtal). Se även NJA 1981:513.

Enligt **23 kap 4 § BrB** kan ansvar för **medhjälp** till brott utanför brottsbalkens område endast komma ifråga beträffande gärning för vilken fängelse är föreskrivet. Detta innebär att medverkansansvar bara kan komma ifråga vid vårdslöshet i trafik, som bedöms som grov, och vid rattfylleri/grovt rattfylleri.

6 Domar; typsituationer, grovt brott och påföljdspraxis

6.1 Mobiltelefonsamtal eller liknande avledande verksamhet under körning

RH 1996:92 Bilförare som under färd på europaväg i hög hastighet (ca 100 km/tim) tillfälligt ägnat uppmärksamhet åt föremål i bilen (snabbspolade ett kassetband på bilstereon) med följd att bilen kommit över i den mötande trafikens körfält- vilket orsakat en sammanstörning med en mötande bil – har dömts för **vårdslöshet i trafik** till 40 db.

RH 2001:19 Rökande bilförare, som svarat i mobiltelefon och tappat kontrollen över fordonet, har dömts för **vårdslöshet i trafik** till böter.

Örebro TR:s dom 2005-06-16, B 1972-05 Åtal för vårdslöshet i trafik genom att under färd släppa blicken från vägen i anledning av att föraren letat i sina jackfickor efter sin ringande mobiltelefon. Detta har fått till följd att föraren tappat kontrollen över fordonet, kört av vägen och kolliderat med en belysningsstolpe och ett elskåp. TR ansåg inte att föraren agerat vårdslöst i lagrummets mening (**ogillat**).

Örebro TR:s dom 2005-06-21, B 1911-05 Åtal för vårdslöshet i trafik genom att släppa blicken från vägen i samband med att föraren tagit fram telefonen för att svara. Detta har fått till följd att föraren inte uppmärksammat ett parkerat fordon utan kolliderat med detta. TR ansåg att det rörde sig om en tillfällig ouppmärksamhet snarare än ett medvetet risktagande. Föraren ansågs inte ha i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet (**ogillat**).

6.2 Vårdslöshet i trafik eller hastighetsöverträdelse?

NJA 1979:274 Åtal för vårdslöshet i trafik genom att på Stockholmsvägen i Nyköping köra bil med en hastighet av 95 km/tim oaktat där gällde max 50 km/tim, samt gatukorsningar, övergångsställe och skola fanns intill. Dömd för **vårdslöshet i trafik** till 30 db.

NJA 2001:286 *Åtal för vårdslöshet i trafik* genom att på riksväg 40 föra bil med en hastighet av 189 km/tim trots att där gällde max 110 km/tim. Föraren dömdes för *hastighetsöverträdelse*.

Trelleborgs TR:s dom 2005-06-15, B 432-05 *Åtal för vårdslöshet i trafik* genom att på E 65 i Svedala köra bil med en hastighet av 202 km/tim trots att där gällde max 110 km/tim. Föraren dömdes för *vårdslöshet i trafik* till 30 db (vägbanan våt, andra trafikanter på vägen, kört om minst tio bilar).

6.3 Påkörning eller risk för sådan på obevakat övergångsställe

NJA 1996:590 *Åtal för vårdslöshet i trafik och vållande till kroppsskada* genom att då föraren närmast sig övergångsstället inte anpassa hastigheten samt brista i uppmärksamhet på gångtrafikanter vid övergångsstället. Kört på och skadat person (NN) som befunnit sig på övergångsstället i avsikt att korsa gatan. NN ådrog sig ben-, arm- och bäckenfraktur fraktur av ryggkotor och skador i ansiktet. - HD ogillade åtalet för vårdslöshet i trafik men dömdes för *vållande till kroppsskada* till 50 db. HD fann inte visat att föraren hållit en hastighet som varit för hög med hänsyn till förhållandena på platsen. Dock hade han brustit i uppmärksamhet på NN på övergångsstället. HD fann vidare att även NN måste ha varit ouppmärksam och att det inte kunde uteslutas att han steg ut i körbanan plötsligt och på ett oväntat sätt. Föraren ansågs inte i väsentlig mån ha brustit i omsorg och varsamhet. Oaktsamheten hade dock medfört att gångtrafikanter åsamkats allvarliga kroppsskador. (jfr RH 2003:53, se nedan under 6.7)

RH 1998:70 *Åtal för vårdslöshet i trafik* genom att i halt väglag föra bil i hög hastighet över ett övergångsställe trots att ett annat fordon stannat för att släppa över fotgängare och trots att fotgängare befunnit sig på övergångsstället. Fara för trafikolycka påstods ha förelegat. - Hovrätten fann inte föraren övertygad om ett medvetet risktagande men fann att han visat en allvarlig oaktsamhet när han i relativt hög fart passerade övergångsstället där ett annat fordon stannat. Föraren dömdes för *vårdslöshet i trafik* till 40 db.

Svea hovrätts dom 2004-10-28, B 322-04 *Åtal för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död* genom att vid framförande av lastbil brista i uppmärksamhet och inte anpassa hastigheten och körsätt före övergångsställe så att han kunnat stanna för att lämna gående som gått ut på eller just skulle gå ut på övergångsstället företräde med trafikolycka som följd. Föraren hade på övergångsstället kört på en person (NN) som med hjälp av rollator gick på övergångsstället och av oaktsamhet orsakat skador på honom och hans död. - TR dömdes för båda brotten till villkorlig dom och 40 db. - Hovrätten ogillade åtalet för vårdslöshet i trafik men dömdes för *vållande till annans död* och anförde bl.a. att utredningen gav vid handen att föraren lagt märke till NN först när denne stigit ut i körbanan för att korsa övergångsstället, att föraren borde ha uppmärksammat NN i ett tidigare skede, att föraren därför brustit i uppmärksamhet, att det emellertid varit fråga om en tillfällig ouppmärksamhet och att hans oaktsamhet inte varit så kvalificerad att han skulle dömas för vårdslöshet i trafik. Hovrätten ändrade inte påföljden. En ledamot i hovrätten var skiljaktig och ville fastställa TR:s dom.

Svea hovrätts dom 2005-02-18, B 1774-04 *Åtal för vårdslöshet i trafik* genom att inte vara tillräckligt uppmärksam på NN som varit på väg att korsa vägen på ett

obevakat övergångsställe och hålla tillräckligt låg hastighet med hänsyn till att hon **bländats av solen** med följd att hon på övergångsstället kört på och skadat NN (NN:s skador framgår inte av domen). - Liksom TR **ogillade** hovrätten åtalet och anförde bl.a: "Mot bakgrund av vad som framkommit om den låga hastighet varmed föraren framförde bilen vid olyckstillfället och med hänsyn till hennes ej vederlagda uppgifter om att hon vek ned solskyddet och, trots det bländande solljuset, tyckte sig se att det inte kom någon fotgängare, tillåter utredningen inte slutledningen att föraren medvetet tagit risken att köra på en fotgängare." Hovrätten konstaterade vidare att föraren inte iakttagit sin väjningsplikt enligt 3 kap 61 § trafikförordningen. Förarens åsidosättande av sin väjningsplikt framstod emellertid inte som så allvarlig att hon redan genom detta förhållande som sådant måste anses ha i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet. Avslutningsvis konstaterade hovrätten att frågan om straffansvar enligt 3 kap 61 § trafikförordningen inte berörts i processen. En ledamot var skiljaktig och ville döma föraren för vårdslöshet i trafik.

Riksåklagaren förde talan mot hovrättens dom. I dom den 12 januari 2007, B 1170-05, **fastställde HD hovrättens domslut**. Enligt HD framgick följande av den tilltalades uppgifter: När hon befann sig ca 30-50 meter före det obehövade övergångsstället bländades hon av solen. Hon fällde därför ner solskyddet och sänkte stegvis hastigheten. Hon tyckte sig se en bit framför bilen, men hon såg varken övergångsstället, den bil som hade stannat vid övergångsstället i motsatt körriktning eller NN innan hon i en hastighet av 7-8 km/tim körde på NN som var i färd med att korsa vägen. HD anförde avslutningsvis: När den tilltalade plötsligt blev bländad av solen vidtog hon, genom att fälla ner solskyddet och väsentligt sänka hastigheten, de försiktighetsåtgärder som normalt sett kunde förväntas vara tillräckliga för fortsatt körning i denna situation. Att hon fortsatte att föra fordonet framåt när hon uppenbarligen inte hade ens den begränsade sikt som hon antog berodde på en felbedömning, men det kan inte sägas att hon har gjort sig skyldig till något medvetet risktagande. Även om hon får anses i viss mån ha brustit i omsorg och varsamhet kan hennes handlande, med hänsyn till de åtgärder hon vidtagit för att minimera risken för trafikolycka, inte betecknas som i egentlig mening vårdslöst. Hennes felbedömning av situationen är inte sådan att den skall medföra att hon döms för vårdslöshet i trafik.

6.4 Påkörning av cyklist på obehövad cykelöverfart

RH 2001:48 **Åtal för vårdslöshet i trafik** genom att passera en vid tillfället obehövad cykelöverfart utan att anpassa hastigheten, vilket fick till följd att föraren kolliderade med en cyklist (NN) på cykelöverfarten. - Hovrätten **ogillade** åtalet och anförde bl.a. att det inte var visat att olyckan orsakats av något medvetet risktagande från förarens sida, att omständigheterna tyder på att föraren påbörjat sin överfart i stort sätt samtidigt som NN passerade cykelöverfarten och att föraren inte befunnits skyldig till brott mot någon särskild trafikregel till skydd för oskyddade trafikanter. Trots att föraren inte uppmärksammat NN ansågs han inte i väsentlig mån ha brustit i omsorg och varsamhet.

6.5 Inte iakttagit stopplikt/väjningsplikt

RH 1996:14 **Åtal för vårdslöshet i trafik** genom att i april 1994 vid förande av bil ut på E 4 (huvudled) brista i uppmärksamhet till följd varav föraren satt sig ur stånd att lämna trafiken på E 4 företräde. Detta ledde till en kollision med bil på E 4, varvid person- och fordonsskador uppkom (skadorna framgår inte av referatet). Hovrätten dömde föraren för **vårdslöshet i trafik** till 30 db. Hovrätten

ansåg att den oaktsamhet som föraren gjort sig skyldig till kunde jämföras med den oaktsamhet en förare visar som inte iakttar sin stopplikten. Föraren hade här visserligen iakttagit sin stopplikten men underlåtit att göra det som är syftet med stopplikten, dvs hon hade inte noggrant kontrollerat att det gick att köra ut på E 4 utan fara för andra trafikanter. En ledamot var skiljaktig och ville ogilla åtalet .

RH 1996:55 Åtal *vårdslöshet i trafik* genom att vid färd in på E 18 (huvudled) – sannolikt på grund av bristande uppmärksamhet – underlåta att iaktta den väjningsplikt som han hade mot en personbil som NN förde på E 18, där högsta tillåtna hastighet var 90 km/tim. Stopplikten gällde för den åtalade. Underlåtenheten ledde till en kollision mellan fordonen, varvid person- och fordonsskador uppkom (angående skador antecknas i domen bara att NN hade smärtor i bröstet och dennes passagerare var sjukskriven en vecka).- Tingsrätten dömde endast för förseelse mot vägtrafikkungörelsen. - Hovrätten dömde föraren för ***vårdslöshet i trafik*** och ansåg därvid att föraren, som åsidosatt sin väjningsplikt i förhållande till fordon på en livligt trafikerad huvudled där högsta tillåtna hastighet uppgår till 90 km/tim, framfört sitt fordon på ett så trafikfarligt sätt att han, trots att något medvetet risktagande inte kan läggas honom till last, får anses ha i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet. Påföljden framgår inte av referatet.

6.6 Körning mot rött trafikljus

NJA 1978:251 Åtal för *grov vårdslöshet i trafik* genom att i korsningen E 4 – Råsundavägen i Solna ha fört bil mot rött trafikljus med en hastighet av 130 km/tim med fara för svår trafikolycka. Härigenom hade föraren enligt åklagaren ådagalagt grov oaktsamhet. - Föraren dömdes för ***grov vårdslöshet i trafik*** till villkorlig dom och böter (artbrott men föraren var vid brottet nyss fyllda 19 år, ostraffad och levde ordnat).

RH 1980:5 Se nedan under 6.13

NJA 1996:764 Åtal för *vårdslöshet i trafik* genom att vid förande av bil på E 18 i korsningen med Kvarnvägen inte vara tillräckligt uppmärksam på trafikljus och andra trafikanter vilket fått till följd att hon fört sitt fordon mot rött ljus och därvid kört på en motorcyklist, som kommit på Kvarnvägen. Såväl person- som sakskador uppkom (redovisas inte). - TR dömde föraren endast för förseelse mot VTK. - Hovrätten och HD dömde för ***vårdslöshet i trafik*** till 40 db. HD antecknade att den åtalade ca 100 meter före korsningen konstaterade att trafiksignalerna visade grönt ljus för henne, att hon därefter inte ägnade dem någon uppmärksamhet, att hon med oförändrad hastighet körde in i korsningen samt att trafiksignalerna då visade rött ljus för henne. HD uttalade att den åtalades körning in i korsningen utan kontroll av att trafiksignalerna inte slagit om till rött ljus måste anses innebära att hon i väsentlig mån brustit i den omsorg och varsamhet som betingats av omständigheterna.

RH 1993:98 Se nedan under 6.13.

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 1998-05-04, B 22-98: Förare dömdes till fängelse 1 år 4 månader för ***vårdslöshet i trafik, grov vårdslöshet i trafik, vållande till annans död (grov), rattfylleri, smitning m.m.*** Den för påföljden styrande gärningen bestod i att föraren påverkad av både alkohol och narkotika, i en hastighet av ca 80 km/tim körde mot rött ljus i en korsning, varvid han kolliderade med en personbil. Efter denna kollision, som orsakade bl.a.

personskador, fortsatte föraren till nästa korsning i vilken han också körde mot rött ljus. Där kolliderade han med en personbil som i sin tur pågick kollisionen kastades mot en annan bil. I den bil som i denna korsning träffades först skadades föraren och dödades passageraren. I den andra bilen skadades föraren. Vidare skadades en passagerare i förarens bil. – Några särskilda uttalanden i påföljdsfrågan gjordes inte.

6.7 Körning på gångbana/fel körbana

RH 2003:53 Åtal för *vårdslöshet i trafik* och *vållande till kroppsskada* genom att inte hålla tillräckligt låg hastighet och i två avseenden brista i uppmärksamhet när han färdades med fordonet i bussfil. Till följd härav har han påkörts en fotgängare, som därvid erhöll skador, bl.a. en tvärfraktur på överarmen, som ej är ringa. - Hovrätten fann inte visat att förhållandena varit sådana att en hastighet om ca 30 km/tim innebär att den åtalade kört för fort. Hovrätten fann däremot att han brustit i uppmärksamhet men inte så att han kunde fällas till ansvar för vårdslöshet i trafik. Med ändring av TR:s dom ogillade hovrätten åtalet för vårdslöshet i trafik. Hovrätten biföll liksom TR åtalet för ***vållande till kroppsskada***. Påföljd: 50 db.

NJA 1992:653 Åtal för *grovt rattfylleri* och *grov vårdslöshet i trafik* genom att föra lastbil med tillkopplad släpvagn på E 4 efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i sådan mängd att alkoholkoncentrationen i hans utandningsluft uppgått till 0.98 mg per liter och brista i omsorg och varsamhet genom att inte vara tillräckligt uppmärksam framåt på vägen i det att han, då motortrafikled övergått till motorväg, fört fordonskombinationen in på fel körbana på motorvägen. Därvid hade han som norrgående trafikant färdats på södergående trafikanters körbana. Genom sitt körsätt hade föraren enligt åklagaren ådagalagt grov oaktsamhet och visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och egendom. – TR dömde föraren för ***grovt rattfylleri och grov vårdslöshet i trafik*** till skyddstillsyn med särskild behandlingsplan. - Hovrätten prövade påföljdsfrågan på begäran av åklagaren. Hovrätten fann utrett att den åtalade fört fordonskombinationen från sida till sida mot färdriktningen på fel körbana att föraren varit så berusad att han inte minns körningen. Enligt hovrätten var det uppenbart att körningen inneburit en allvarlig fara för andra vägtrafikanter och att risken för att en trafikolycka skulle ha kunnat inträffa varit mycket stor. Enligt hovrätten hade föraren visat en sådan likgiltighet för andra trafikanters säkerhet att brottet var av sådan art att fängelse normalt skulle följa om det inte förelåg särskilda skäl att bestämma påföljden på annan sätt. Hovrätten ändrade TR:s domslut på det sättet att jämte skyddstillsynen ådömdes 75 db. Hovrätten hänvisade till pågående behandling för långvarigt alkoholmissbruk. En ledamot var skiljaktig och ville döma till fängelse två månader. – HD prövade påföljdsfrågan på begäran av åklagaren HD bestämde påföljden till fängelse två månader. HD ansåg att det som framkommit om förändringar i förarens personliga situation inte utgjorde tillräckliga skäl för att döma denne till annan påföljd än fängelse.

RH 1993:98 Se nedan under 6.13

RH 1996:35 Åtal för *vårdslöshet i trafik* genom att ha fört bil på trottoaren förbi en parkerad taxibil, som var i färd med att släppa av skolbarn. Föraren påstods ha i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet. TR biföll åtalet och ådömde föraren 80 db. Hovrätten sänkte db till 60.

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 1998-04-28, B 1169-97: Förare av personbil dömdes till fängelse 1 år 3 månader för ***grov vårdslöshet i trafik, grovt rattfylleri, vållande till annans död (grovt) och vållande till kroppsskada***. Föraren hade efter alkoholförtäring fört bil i mycket hög fart, tappat kontrollen över bilen och kommit över på motsatt körbana. Där kolliderade han med först en och därefter en annan i motsatt körriktning för lastbil. I personbilen fanns fyra passagerare. Två av dem avled. En fick allvarlig kroppsskada.

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 2005-02-10, B 6-05: Åtal för ***grov vårdslöshet i trafik, grovt rattfylleri och vållande till annans död, grovt brott*** enligt följande gärningsbeskrivning: P har den 19 oktober 2004 framfört ett tungt lastbilsekipage från Trelleborg på väg E-22-E6 och därefter – via Yttre och Inre Ringvägen – väg E 65 österut efter att ha förtärt alkoholhaltiga drycker i sådan mängd att alkoholkoncentrationen i hans blod under eller efter färden uppgått till minst 1,82 promille. Rattfylleribrottet är grovt med hänsyn till den höga alkoholkoncentrationen och då framförandet av lastbilen inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten enligt nedan. Vid avfartsvägen från motorvägen E 65, trafikplats Svedala Västra, har han i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet samt ådagalagt grov oaktsamhet och visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och egendom genom att stanna lastbilen och därefter göra en U-sväng på motorvägen. Han har därefter fortsatt färden västerut – mot trafiken – på den körbana som är avsedd för trafik österut. Till följd härav har flera mötande bilister tvingats till undanmanöver för att undvika frontalkollision. Efter att ha färdats cirka 2,5 kilometer har P:s lastbil först frontalkolliderat med en Volvo och därefter med vänster front sammanstött med en Saab. I Volvon har LH, född 1977, DA, född 1978, och deras två barn, födda 2003 och 2004 färdats. I Saaben har BG, född 1954, färdats. Vid kollisionen har samtliga personer i personbilarna dödat. Genom sin ovannämnda grova oaktsamhet har P orsakat ovannämnda personers död. - Vållandebrottet är att bedöma som grovt eftersom P varit avsevärt påverkad av alkohol när det krävts särskild uppmärksamhet och skicklighet och då han gjort sig skyldig till oaktsamhet av allvarligt slag genom sitt ovannämnda körsätt. - **Tingsrätten fann åtalet styrkt och gärningarna att bedöma som åklagaren gjort.** Påföljden bestämdes till fängelse 4 år. - Samtliga parter förde talan mot domen; åklagaren med yrkande om straffskärpning. **Hovrätten fastställde tingsrättens domslut** och anförde i fråga om bedömningen av gärningarnas straffvärde bl.a : P har i berusat tillstånd, på en motorväg med avskilda vägbanor, framfört en lastbil i motgående trafiks vänstra omkörningsfil i riktning mot trafiken. Körningen har skett i mörker med en hastighet av omkring 80 km/tim, under en sträcka av drygt två kilometer och vid en tidpunkt då man normalt kan räkna med förhållandevis tät trafik. Utredningen visar också att P under färden passerat ett antal mötande fordon, varav några tvingats väja för att undgå kollision. Körningen har inneburit en avsevärd risk för trafikolycka med dödlig utgång. – P har förklarat sig sakna minne av färden. Inget har emellertid framkommit som tyder på att han medvetet fört bilen på fel körbana. Tvärtom talar det förhållandet att han inte reagerat på ljud- och ljussignaler från medtrafikanter för att han inte uppmärksammat den trafikfarliga situation han försatt sig i. – Utredningen ger inte stöd för någon annan förklaring till P:s körsätt och bristande uppmärksamhet än alkoholpåverkan, möjligen i förening med trötthet. Av analysbevis framgår att P efter körningen hade minst 1,82 promille alkohol i blodet. Något förhållande som tyder på att han överreagerat på alkoholförtäringen har inte framkommit. Berusningen har följaktligen varit självförvållad. Vid sådant förhållande bör P:s handlande bedömas med bortseende

etc. – Kort därefter, cirka 500 meter från bostaden, somnade han och körde av vägen. – Hovrätten fann det uppenbart att föraren i vart fall i det senare skedet inte borde ha fortsatt färden. Genom att göra det hade han i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet. Hans oaktsamhet var allvarlig. Föraren kunde emellertid inte anses ha visat uppenbar likgiltighet för – eller varit likgiltig till - andra människors liv eller egendom. Inte heller kunde hans handlande anses vara grovt oaktsamt eller innefatta ett medvetet risktagande av allvarlig art. De brott som föraren gjort sig skyldig till skulle därför inte rubriceras som grova.

6.9 Farlig omkörning

SvJT 1962 rf s. 65 Se nedan under 6.13

RH 1996:64 Åtal för *vårdslöshet i trafik* genom att i december 1992 företa omkörning av en framförvarande långtradare med följd att föraren kom över i den mötande trafikens körfält där han sammanstötte med en mötande bil. Omkörningen företogs trots att sikten var skymd på en kurva och vägkrök och sikten var försämrad genom mörker, dis och dimma. Fordonsskador uppkom. - Föraren dömdes av TR och hovrätt för *vårdslöshet i trafik* till 70 db.

RH 1999:83 Åtal för *grovt rattfylleri, grov vårdslöshet i trafik och grovt vållande till kroppsskada*. Rattfylleribrottet påstods vara grovt dels med hänsyn till alkoholkoncentrationen (2.27 promille i blodet), dels till att framförandet av bilen inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten; föraren förde bilen på ett grovt oaktsamt sätt genom att i hög hastighet och trots omkörningsförbud markerat med dubbla spärrlinjer genomföra omkörning i kurva med skymd sikt. Föraren frontalkrockade med en mötande bil vars förare ådrog sig en komplicerad skenbensfraktur samt whiplash-skada av nacke. Åklagaren ansåg att brottet vållande till kroppsskada var grovt eftersom det begåtts vid förande av motorfordon och föraren varit påverkad av alkohol. -TR dömdes föraren för *grovt rattfylleri och grovt vållande till kroppsskada* men ansåg att det grova rattfylleribrottet konsumerade vårdslöshet i trafik, som man inte bedömde som grov. - Hovrätten dömdes föraren även för *grov vårdslöshet i trafik*. Hovrätten ansåg att den tilltalades medvetna risktagande ställt i relation till de möjliga och faktiskt inträffade följderna varit sådant att oaktsamheten var att bedöma som grov (påföljden framgår inte av referatet).

RH 1999:149 Åtal för *grov vårdslöshet i trafik*. Omkörning strax före backkrön med kurva med en därav föranledd frontalkrock med en mötande bil. Vid sammanstötningen skadades denna förare och de båda bilarna (skadorna framgår inte av referatet). - TR dömdes för *grov vårdslöshet i trafik* och bestämde påföljden till fängelse en månad. Man hänvisade till att föraren visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom. - Hovrätten ändrade påföljden till villkorlig dom med samhällstjänst (alt fängelse en månad). Hovrätten beaktade att man inte funnit utrett att föraren visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom.

RH 2004:86 Åtal för *grov vårdslöshet i trafik* genom att dels på länsväg 160 föra motorcykel med en hastighet av minst 230 km/tim och företa omkörningar över spärrlinjer, dels på E 6 med emellanåt tät trafik föra motorcykeln med en hastighet av minst 230 km/tim och företa ett flertal omkörningar i vägrenen till höger om framförvarande fordon som befunnit sig i högerfilen och till vänster om fordon som befunnit sig i vänsterfil för omkörning av fordon i högerfil. Föraren

förde även motorcykeln mellan fordon i de båda körfilerna. Åklagaren gjorde gällande att föraren visat grov oaktsamhet och visat uppenbar ligkiltighet inför andra människors liv eller egendom. - TR dömde föraren för **grov vårdslöshet i trafik** till fängelse två månader. - Hovrätten fastställde TR:s dom. Båda domstolarna uttalade att brottet var ett s.k. artbrott. Hovrätten menade att brottet också hade ett högt artvärde som kunde jämföras med artvärdet för grovt rattfylleri.

6.10 Vänstersväng

RH 1996:152 Åtal för **vårdslöshet i trafik och vållande till annans död** genom att i april 1995 i stadstrafik företa en vänstersväng och därvid på grund av ouppmärksamhet ej observera en från höger cyklande person som påkördes så allvarligt att hon avled. - TR fann att oaktsamhet inte var av den karaktären att den kunde föranleda straffansvar vare sig för vårdslöshet i trafik eller vållande till annans död. TR ogillade därför åtalet i sin helhet. - Hovrätten dömde däremot föraren för **dessa båda brott** till villkorlig dom och 40 db.

Södertälje TR:s dom 2005-12-21; B 896-05 Åtal för **vårdslöshet i trafik och vållande till annans död** genom att bilförare i samband med vänstersväng brustit i uppmärksamhet och inte lämnat föreskrivet företräde åt en motorcyklist, som kom från höger. En kollision inträffade, varvid motorcyklisten avled. - TR ogillade åtalet för vårdslöshet i trafik men dömde bilföraren för **vållande till annans död** till 60 db. TR fann inte annat visat än att bilföraren inte sett motorcyklisten förrän precis innan sammanstötningen. Utredningen visade också med viss styrka att motorcykeln kan ha framförts med väsentligt högre hastighet än den tillåtna och den som en normalt aktsam medtrafikanter haft att räkna med. Enligt TR kunde det inte uteslutas att motorcyklisten varit starkt medvållande till sammanstötningen med bilen. Sammantaget fann TR att det inte visats att bilföraren i väsentlig mån brustit i den omsorg och varsamhet som åvilat honom. TR fann däremot styrkt att bilföraren varit oaktsam genom att inte vara tillräckligt uppmärksam inför vänstersvängen, vilket bidragit till olyckans uppkomst och därmed också till vållandet till motorcyklistens död.

Stockholms TR:s dom 2005-12-23; B 31388-05 Åtal för **förseelse mot trafikförordningen (3 kap 24 § och 14 kap 3 §) samt vållande till annans död** enligt följande: N har den 1 november 2004 vid förande av personbil i korsningen Fleminggatan – S:t Eriksgatan i Stockholm svängt vänster från Fleminggatan in på S:t Eriksgatan utan att visa tillräcklig uppmärksamhet och därvid uppsåtligt eller av oaktsamhet ej förvissat sig om att vänstersvängen kunde ske utan hinder för mötande trafik. På grund härav har N kolliderat med målsäganden som per cykel färdades på den körbanan som N korsade. Målsäganden har till följd av N:s oaktsamhet orsakats personskador i form av bl. a. fraktur, skada på ena axeln samt sårskador. - TR **ogillade** åtalet då det i målet fanns många oklarheter bl. a. i fråga om huruvida cykelljuset varit tänd eller inte och det dessutom fanns omständigheter som talade för att det var cykeln som kört på bilen och inte tvärtom. Vid sådant förhållande var det inte visat att N brustit i uppmärksamhet på sätt åklagaren påstått. N kunde inte heller anses ha orsakat målsägandens personskador.

6.11 Kappkörning

RH 1995:46 Åtal mot två personer för **grov vårdslöshet i trafik och vållande till annans död (B) resp. grov vårdslöshet i trafik (L)**. Enligt åklagaren hade B och

L vid färd på motorväg ådagalagt grov oaktsamhet och visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och egendom;

B genom att bl.a. i hög hastighet företa otillåtna omkörningar, pressa sig förbi L ut i den vänstra filen och där göra kraftiga svängningar med ratten varvid B förlorat herraväldet över bilen, kört av vägen under det att han påkör och skadat en lyktstolpe och en vägs skylt varvid fordonet totalförstörts. Två i bilen medföljande passagerare tillfogades så svåra skador att de avled,

L genom att bl.a. i hög hastighet köra in precis framför B och därefter göra en inbromsning, under kappkörning i hög hastighet sida vid sida med B hindra B från att byta fil från den högra till den vänstra genom att under minst ett par kilometer ligga kvar vid hans sida och därvid framkallat fara för svår trafikolycka.

- TR fann åtalet styrkt utom vad avser att B medvetet gjort kraftiga svängningar med ratten. Båda dömdes för ***grov vårdslöshet i trafik*** och B dessutom för ***vållande till annans död***. B dömdes till fängelse sex månader, L till fängelse fyra månader. – Såväl åklagaren som B och L förde talan mot domen. - Hovrätten gjorde i ansvarsfrågan inte annan bedömning än TR vad avsåg L och dömde denne till fängelse sex månader. Beträffande B gjorde hovrätten en mindre ändring i ansvarsdelen men dömde denne för grov vårdslöshet i trafik och vållande till annans död till fängelse åtta månader.

6.12 För hög hastighet med hänsyn till väglag och fordon

Borås TR:s dom 2006-02-08; mål B 2708-05 Åtal för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död enligt följande: D har den 22 mars 2004 fört ambulans under uttryckning på riksväg 46 i Ulricehamns kommun och därvid i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet genom att hålla för hög hastighet med hänsyn till väglag, väderleks- och trafikförhållandena samt sin kännedom om att det egna fordonet var försett med ett slitet däck. D:s körsätt fick till följd att ambulansen fick sladd och fördes över på vänster sida där den kolliderade med en mötande personbil i vilken O och G färdades. O och G ådrog sig båda så allvarliga skador att de avled. D har av oaktsamhet orsakat O:s och G:s död. – TR **ogillade** åtalet i sin helhet. Av domen framgår bl.a. att utredningen visade att ambulansens högra bakdäck hade ett mönsterdjup på 1,8 mm, vilket mönsterdjup ansetts negativt kan ha bidragit till olyckan om vägbanan varit våt eller om det rått halt väglag. Enligt Vägverkets föreskrifter skulle mönsterdjupet ha varit 3 mm vid vinterväglag. TR fann att det inte av utredningen gick att sluta sig till annat än att väglaget inte utgjort vinterväglag när D påbörjade uttryckningen. TR uttalade vidare :Utredningen ger också vid handen att den nederbörd som fallit varit osedvanligt lokalt begränsad och omöjlig att förutse. D som tidigare under dagen genomfört en ambulanstransport utan missöden kan därför inte lastas för att det ena däcket på ambulansen inte höll mönsterdjup för vinterväglag. Vid sådant förhållande och då det inte heller i övrigt framkommit några omständigheter som innebär att D kan anses ha handlat oaktsamt vid framförandet av fordonet, skall åtalet ogillas.

6.13 Fråga om grov oaktsamhet/uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom

NJA 1955:464 En bilförare, som under mörker färdades på huvudled, har med hänsyn till bl.a. den hastighet, med vilken han förde bilen i en korsning mellan huvudled och annan allmän väg, fällts till ansvar för ***grov vårdslöshet i trafik*** och vållande till annans död. Påföljd fängelse två månader.

NJA 1956:293 V körde en lastbil med en hastighet av 80-85 km/tim samt vinglade därvid fram och tillbaka från den ena sidan av vägen till den andra och förde vid ett tillfälle lastbilen på vägens högra sida, när han närmade sig ett backkrön (vänstertrafik). Under samma färd var han sedan nära att köra på två personer och inne i en stad körde han med mycket hög hastighet och på fel sida av körbanan, varigenom han tvingade föraren av en mötande personbil att föra sitt fordon upp på trottoaren och intill den angränsande husväggen för att undvika kollision. Ansvar för **grov** vårdslöshet i trafik ådömdes. Påföljd: fängelse två månader.

NJA 1959 B 26 En bilförare passerade med varningstavla angiven trafikolycksplats med en hastighet av 60 km/tim. Högsta domstolen uttalade att förarens beteende att, ehuru han hade kännedom om varningstavlan och dess innebörd, och han i rådande mörker ej kunde bedöma vilken trafikfara som uppkommit genom den tidigare olyckan, han fortsatt färden mot olycksplatsen och förbi denna utan att minska hastigheten mera än som skett måste bedömas som **grov** vårdslöshet i trafik. Påföljd fängelse 1 månad.

SvJT 1962 rf s. 65 En bilförare har kört om på ett backkrön. Omkörningen har ansetts innefatta betydande fara för kollision med mötande fordon med hänsyn till sikt- och trafikförhållandena. Föraren har ansetts vara medveten om denna risk. Särskilt med hänsyn till att körningen inte lett till någon trafikolycka har emellertid övertygande utredning **inte** ansetts förebragt om att vårdslösheten varit av sådan beskaffenhet att den borde bedömas som **grov**. Påföljd 75 db.

SvJT 1964 rf s. 62 F förföljdes av en polisbil och förde sitt fordon på olika parkvägar, på fel sida om en uppsatt trafikdelartavla, över och på gångbanor samt genom en för fotgängare avsedd omkring 6 meter lång tunnel vid en T-banestation. Hovrätten fann att Funder färden, särskilt vid körningen genom tunneln, då F enligt vittnesmål hållit en hastighet av 40-50 km/tim, visat grov oaktsamhet och dömde F för **grov** vårdslöshet i trafik. Påföljd 100 db.

NJA 1978:251 se ovan under 6.6

RH 1980:5 Alkoholpåverkad förare har kört mot rött ljus vid övergångsställe. På grund av att fotgängare befunnit sig på övergångsstället i omedelbar närhet av bilen har gärningen bedömts som **grov** vårdslöshet i trafik. Påföljden, som också omfattar annan brottslighet, framgår inte av referatet.

RH 1988:23 Polisjakt. Åtal för **grov vårdslöshet i trafik** genom att under färd med bil söka köra ifrån en polisbil och därvid föra bilen med en hastighet som enligt polisbilens hastighetsmätare uppgick till 140 km/tim, i hög hastighet föra bilen fram och tillbaka över vägens bredd, ej stanna då polismännen visat röd stoppsignal utan kraftigt väja åt vänster så att bilarna sammanstött och polisbilen var nära att åka över i diket. Färden slutade med att den åtalade i hög hastighet körde av vägen. Enligt åklagaren hade föraren ådagalagt grov oaktsamhet och visat uppenbar ligkiltighet för andra människors liv och egendom. – TR fann åtalet styrkt och dömde föraren till fängelse två månader. - Hovrätten fann att föraren genom sitt körsätt visat **grov oaktsamhet men däremot inte visat uppenbar ligkiltighet för andra människors liv eller egendom** (hovrätten var inte övertygad om att den tilltalade skulle ha handlat på samma sätt även med vetskap om att handlingen skulle få någon annans död till följd). TR:s domslut fastställdes avseende påföljden.

RH 1988:140 Omkörning på höger sida av tre bilar på en bro (Ölandsbron) med tät mötande trafik bedömdes som **grov** vårdslöshet i trafik. Påföljden blev fängelse en månad.

NJA 1992:653 Se ovan under 6.7

RH 1993:98 Polisjakt. Åtal för **grov vårdslöshet i trafik** genom att vid förande av bil i centrala Stockholm köra väsentligt fortare än trafikförhållandena medgivit med påföljd att föraren flera gånger hållit på att förlora kontrollen över bilen, föra bilen på mötande trafiks vägbana varvid flera bilister tvingats till undanmanöver för att undgå kollision, samt föra bilen mot rött ljus. Enligt åklagaren hade föraren ådagalagt grov oaktsamhet samt visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och egendom. – TR **biföll åtalet** och dömde föraren till fängelse en månad. - Hovrätten fann att föraren genom sitt handlingssätt visat en fullständig likgiltighet för andra människors liv och egendom. Hovrätten fann att omständigheterna varit sådana att brottets straffvärde var betydligt högre än vad TR ansett. Hovrätten beaktade därvid även att de trafikfarliga situationerna uppkommit när föraren försökte köra ifrån polisen i det uppenbara syftet att slippa genomgå en alkoholtest. Hovrätten ändrade påföljden till fängelse fem månader.

RH 1995:46 Se ovan under 6.11

RH 1995:74 Åtal för **grov vårdslöshet i trafik och grovt vållande till kroppsskada** genom att vid förande av lastbil med tillkopplat släp vara gravt ouppmärksam och framföra fordonskombinationen trots att föraren befunnit sig i ett tillstånd av uttröttnings samt hålla med hänsyn till trafikförhållandena, fordonskombinationens art och läge på vägbanan och sitt uttröttade tillstånd för hög hastighet. Föraren har påkörts dels en vägverket tillhörig skyltvagn som stått uppställd på vägrenen och varit kopplad till en lastbil, dels en framför denna lastbil uppställd lastbil med omfattande skador som följd. Två vägarbetare som befunnit sig mellan lastbilarna har träffats av något av fordonen och tillfogats allvarliga skador (en av dem totalförslamning och varaktig medvetslöshet). Enligt åklagaren hade föraren ådagalagt grov oaktsamhet.

- TR dömde föraren för **grov vårdslöshet i trafik och grovt vållande till kroppsskada** till fängelse fyra månader. - Hovrätten fastställde TR:s dom och uttalade angående vållande till kroppsskada att med hänsyn till att föraren vid förandet övertygats om ett medvetet risktagande till målsägandenas synnerligen allvarliga skador och till övriga omständigheter var brottet att bedöma som grovt. (OBS **ordföranden och en ytterligare ledamot var skiljaktig och ville döma föraren för grov vårdslöshet i trafik och vållande till kroppsskada, ej grovt brott. Här finns en utförlig motivering till de skilda bedömningarna**).

NJA 1997:103 Åtal för **grov vårdslöshet i trafik, grovt vållande till kroppsskada, grovt vållande till annans död och olovlig körning**. Föraren (16 år) hade fört bil med en hastighet icke understigande 110 km/tim där max 50 km/tim rådde. I samband med en omkörning av en taxibil ökade föraren hastigheten i följd varav han förlorade herraväldet över bilen som kom i sladd och kolliderade med ett mötande fordon. Två personer i den mötande bilen skadades svårt, den ene så svårt att han senare avled. - Åklagaren gjorde gällande att den vårdslösa körningen och de båda vållandebrotten var grova då föraren visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och egendom och skadornas art. – TR fann

att den tilltalades körsätt innebar grov oaktsamhet och visande av uppenbar likgiltighet för andra människors liv och egendom. TR bedömde brotten som grova och bestämde påföljden till skyddstillsyn och 150 db. - Hovrätten bedömde också **brotten som grova**. Hovrätten fann inte utrett att föraren visat uppenbar likgiltighet föra andra människors liv eller egendom men ansåg att föraren visat grov oaktsamhet genom gärningsmoment som ingått i åklagarens gärningsbeskrivning. Hovrätten bestämde påföljden till fängelse två månader (två ledamöter skiljaktiga). - HD prövade påföljdsfrågan och bestämde denna till villkorlig dom och 150 db. HD ansåg inte att kravet på synnerliga skäl var uppfyllt genom straffvärdet och brottslighetens art.

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 1998-04-28; B 1169-97 Se ovan under 6.7

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 1998-05-04, B 22-98 Se ovan under 6.6

RH 1999:83 Se ovan under 6.9

RH 1999:149 Se ovan under 6.9

RH 2004:86 Se ovan under 6.9

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 2005-02-10, B 6-05. Se ovan under 6.7

Handens TR:s dom 2005-12-22; B 1260-05 Åtal för grov vårdslöshet i trafik och vållande till annans död enligt följande: L har fört personbil på väg i Haninge. Härvid har han i väsentlig mån brustit i omsorg och varsamhet och visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom genom att föra fordonet i en hastighet som väsentligt överstigit den för vägen högsta tillåtna (70 km/tim). Till följd av den höga hastigheten har fordonet kört av vägen och ut på en åker där den voltat flera gånger. En av passagerarna, B, har avlidit av de skador han erhållit då bilen voltat och han kastats ur bilen medan föraren och den andra passageraren har erhållit kroppsskador. Genom sin oaktsamhet har L orsaka B:s död. Med hänsyn till omständigheterna är brottet att bedöma som grovt då L:s körsätt innefattat ett risktagande av allvarligt slag. - TR dömde L för brotten men bedömde dem **inte som grova**. Efter att ha konstaterat att L gjort sig skyldig till vårdslöshet i trafik och vållande till annans död uttalade TR i frågan om brotten var grova bl.a: Det som läggs L till last som vårdslöshet i trafik är att han visat en uppenbar likgiltighet för annans liv eller egendom. Den första delen av påståendet förutsätter att den utredning som har lagts fram är sådan att den övertygar tingsrätten om att L skulle ha handlat på samma sätt även med vetskap om att handlingen skulle få till följd att hans kamrat B avled eller att han har varit totalt likgiltig för den konsekvens som hans körsätt skulle komma att medföra. Det har utredningen inte gjort. Utredningen är inte heller sådan att det går att säga att L har visat en uppenbar likgiltighet för andra människors egendom. – Tingsrätten finner – trots att gärningsbeskrivningens utformning – att det finns skäl att redovisa hur rätten ser på L:s oaktsamhet. Som tingsrätten ser på saken har L, genom att genomföra en sådan kraftig hastighetsökning som han gjorde, gjort sig skyldig till ett sådant medvetet risktagande, ställt i relation till den inträffade följden, att hans oaktsamhet måste bedömas som grov. – I frågan om vållande till annans död var grovt brott hänvisade tingsrätten till givna exempel i Brottsbalkskommentaren, kap.1-12, s 3:49, och fann att utredningen inte var

tillräcklig för att anse att L gjort sig skyldig till medvetet risktagande av allvarligt slag. Påföljd: villkorlig dom och 100 db.

6.14 Påföljds- och straffmättningsfrågor

NJA 1968:327 Vid sammanträffande av förmögenhetsbrott och trafikbrott har Högsta domstolen funnit särskilda skäl föreligga att döma till fängelse för vållande till annans död, vilken påföljd även borde omfatta trafikförseelser, samt döma till skyddstillsyn för brottsligheten i övrigt.

NJA 1971:186 Åtal för *hastighetsöverträdelse, vårdslöshet i trafik och vållande till annans död*; en 19-årig bilförare som körde i väsentligt högre hastighet än trafiksituationen medgav (130 km/tim i stället för medgivna 90 km/tim) körde bakifrån in i en bil, vars förare avsåg att svänga vänster och därför stannat upp mitt på vägen p g a mötande trafik. Föraren i den påkörda bilen omkom. - Den tilltalade dömdes av TR för de åtalade brotten till fängelse två månader. - Hovrätten ändrade påföljden till villkorlig dom och 120 db. - HD dömde till fängelse två månader och uttalade bl.a: Vad i målet upplysts om den tilltalades karaktär och personliga förhållanden ger visserligen anledning till antagande att frihetsberövande påföljd ej erfordras för hans tillrättaförande. Den tilltalades körsätt, som lett till K:s död och innefattat uppenbara risker för även andra vägtrafikanter liv, måste emellertid bedömas som en så allvarlig brottslighet att av hänsyn till allmän laglydnad annan påföljd än fängelse ej kan komma ifråga.

NJA 1992:653 Se ovan under 6.7

RH 1993:98 Se ovan under 6.13

RH 1994:78 I ett mål om ansvar för grov vårdslöshet i trafik och obehörigt avvikande från trafikolycksplats har hovrätten ogillat åtalet på den grunden att den tilltalades handlande hade stått utanför hans kontroll eftersom han vid brottstillfället led av en manodepressiv psykos.

RH 1995:46 Se ovan under 6.11

RH 1995:78 Åtal för *grovt rattfylleri och vållande till annans död*; en kraftigt berusad bilförare har *kört ihjäl en likaledes kraftigt berusad kamrat som frivilligt följt med på färden*. Åklagaren påstod att rattfylleribrottet var grovt dels p g a promillen (3,02 i blodet), dels p g a att föraren var avsevärt påverkad av alkohol och narkotika, dels då hans framförande av bilen utgjort en påtaglig fara för trafiksäkerheten; föraren var nämligen grovt oaktsam då han i en vänsterkurva där vägarbete pågick höll en med hänsyn till väg- och trafikförhållandena allt för hög hastighet samt brast i uppmärksamhet. TR biföll åtalet och uttalade bl.a: Med beaktande av att straffvärdet av det grova vållandet till annans död som den tilltalade döms för i viss mån minskar på grund av att kamraten kan antas ha följt med frivilligt på färden trots att han måste ha insett att den tilltalade var alkoholpåverkad bestämmer tingsrätten straffet till fängelse ett år. Hovrätten fastställde TR:s dom och beaktade särskilt att den dödade kamraten, som även han var kraftigt berusad, frivilligt hade följt med på färden.

NJA 1996:35 Se ovan under 6.7

NJA 1997:103 Se ovan under 6.13

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 1998-04-28, B 1169-97 Se ovan under 6.7

RH 1999:149 Se ovan under 6.9

RH 2004:86 Se ovan under 6.9

Hovrättens över Skåne och Blekinge dom 2005-02-10, B 6-05. se ovan under 6.7

Högsta domstolens dom 2005-10-19, B 4379-04. Åtal för *grovt rattfylleri och vållande till annans död, grovt brott*, genom att ha fört bil efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholkoncentrationen efter färden uppgått till 2,17 promille. Brottet påstods vara grovt med hänsyn till den höga alkoholkoncentrationen. Under körningen har föraren på länsväg kört på en fotgängare samt en barnvagn i vilken ett barn befunnit sig. Fotgängaren och barnet omkom därvid. Oaktsamheten påstods av åklagaren bestå i att föraren i alkoholpåverkat tillstånd fört bilen, brustit i uppmärksamhet framåt samt hållit för hög hastighet med hänsyn till vägförhållandena. Vållandet påstods vara grovt då förandet av bilen under nämnda förhållanden innefattat ett medvetet risktagande från förarens sida och denne varit påverkad av alkohol när han i egenskap av förare påtagit sig en uppgift som krävt särskild uppmärksamhet och skicklighet. - Umeå TR dömde föraren för de åtalade brotten till fängelse 1 år 6 månader. Vållandebrottet bedömdes som grovt. - Samtliga parter förde talan mot domen; åklagaren med yrkande om straffskärpning. - Hovrätten för övre Norrland fastställde TR:s domslut. - Åklagaren och den tilltalade förde talan även mot hovrättens dom. Prövningstillstånd meddelades i påföljdsfrågan. HD fastställde i denna del hovrättens domslut. HD uttalade bl.a följande vid bedömningen av straffvärdet: R:s färd slutade med en olycka av allra allvarligaste slag. Det har emellertid inte kommit fram något som visar att R varit i det närmaste likgiltig inför de effekter som kunde följa av hans färd (jfr prop. 1993/94:44 s. 49). Den högre delen av straffskalan aktualiseras därmed inte. Utgångspunkten för bedömningen är istället att R som bilförare under de ovan angivna förhållandena påtagit sig en uppgift som krävt särskild uppmärksamhet och skicklighet; dödsolyckan har orsakats av en alkoholrelaterad bristande uppmärksamhet och alltför hög hastighet vilket inneburit att det vållande till annans död som R gjort sig skyldig till har bedömts som grovt brott. Den närmare graden och karaktären av R:s oaktsamhet har även betydelse för bestämmande av straffvärdet inom den strafflatitud som föranleds av att gärningarna bedöms som grova. Utöver de omständigheter som föranleder att brotten är att bedöma som grova föreligger dock inte några försvärande omständigheter. Det finns inte heller några förmildrande omständigheter att beakta. – Det av hovrätten bestämda fängelsestraffet på ett år och sex månader får anses innefatta en sådan i förhållande till tiden före 1993 års reform skärpt syn på brott av här aktuellt slag som avsågs med reformen och får anses motsvara brottets straffvärde. – Med beaktande av straffvärdet och brottslighetens art kunde enligt HD annan påföljd än fängelse inte komma ifråga.

Hovrättens för nedre Norrlands dom 2005-10-07, B 86-05. Åtal för *grovt rattfylleri, vållande till annans död, grovt brott, samt obehörigt avvikande från trafikolycksplats*. Målet har likheter med ovan angivna, dock var alkoholpromillen här minst 1,35 promille och åtalet omfattade även smitning, grovt brott. Rattfylleribrottet påstods vara grovt med hänsyn till den höga al-

koholkoncentrationen samt förandet på en riksväg utgjort en påtaglig fara för trafiksäkerheten. Föraren (P) påkörde två pojkar som korsade aktuell riksväg. Pojkarna avled därvid. Vållandet påstods ha bestått i att P inte anpassat hastigheten med hänsyn till väg- och trafikförhållandena, inte varit tillräckligt uppmärksam framåt samt vidare inte varit tillräckligt uppmärksam på det egna fordonets manövrering. Med hänsyn till att gärningen begåtts genom framförande av bil i alkoholpåverkat tillstånd påstod brottet vara att bedöma som grovt. Efter olyckan avvek P från platsen. Med hänsyn till att olyckan medfört två unga människors död, till att P varit vållande eller haft en bidragande del i olyckans uppkomst, samt att P framfört sitt fordon under påverkan av alkohol påstods smitningsbrottet vara att bedöma som grovt. - **Hudiksvalls TR** biföll åtalet i sin helhet och bestämde påföljden till fängelse två år. - Åklagaren och P förde talan mot domen; åklagaren med yrkande om straffskärpning. **Hovrätten** ändrade TR:s dom på så sätt att fängelsestraffets längd bestämdes till 1 år 6 månader. Hovrätten fann i likhet med TR att P:s körsätt på det sätt åklagaren påstått orsakat de båda pojkarnas död och att P inte kunde undgå ansvar för vållande till annans död. I frågan om detta brott var grovt uttalade hovrätten att den samlade utredningen visat att P var påverkad av alkohol samt att han vid körningen brustit i omdöme och uppmärksamhet på ett sådant sätt att alkoholpåverkan måste anses ha medverkat till händelseförloppet. Brottet var därför att bedöma som grovt. Även smitningsbrottet var grovt på de skäl åklagaren angett. I påföljdsfrågan fann man att brottets art och straffvärde gjorde att annan påföljd än fängelse inte kunde komma ifråga. Det av TR bestämda fängelsestraffet framstod dock enligt hovrätten som alltför strängt vid en jämförelse med rättspraxis.

Hovrättens för övre Norrland dom 2006-03-24, B 773-05 (alkolås inte skäl för annan påföljd än fängelse). Åtal för **grovt rattfylleri och vållande till kroppsskada, grovt brott.** Rattfylleribrottet påstods vara grovt med hänsyn till alkoholkoncentrationen i blodet (1,97 promille) och till att framförandet av fordonet inneburit en påtaglig fara för trafiksäkerheten då föraren p g a sin påverkan i hög fart närmat sig en korsning och brustit i krav på uppmärksamhet på framförvarande bilar som stannat för rött ljus. Till följd härav har han kört på och skadat framförvarande taxifordon som i sin tur kört på och skadat annat framförvarande fordon. Vid olyckan ådrog sig taxiföraren och hans passagerare whiplash-skada resp. svullnad och smärta i nacken. Vållande till kroppsskada påstods vara grovt eftersom föraren varit påverkad av alkohol när han fört fordonet. - **Luleå TR** biföll åtalet och bedömde gärningarna såsom åklagaren gjort. Påföljden bestämdes till fängelse sex månader. - Den tilltalade (JN) förde talan mot domen med yrkande om villkorlig dom med samhällstjänst eller i andra hand nedsättning av fängelsestraffet. Hovrätten bestämde påföljden till fängelse fyra månader och uttalade bl.a. följande i påföljdsfrågan: Under de omständigheter som föreligger i JN:s fall kan annan påföljd än fängelse komma i fråga endast om alldeles speciella skäl talar för detta. Den enda icke frihetsberövande påföljd som skulle kunna vara aktuell i JN:s fall är villkorlig dom med samhällstjänst. JN har som skäl för att få en sådan påföljd anfört att han sedan hösten 2004 deltar i försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse. Det förtjänar emellertid att påpekas att JN, som kan betala vad det kostar att delta i försöksverksamheten, har nytta av att på det sättet kunna undgå körkortsindragning. Även om deltagandet innebär att han underkastar sig vissa kontroller kan dessa därför inte likställas med åtgärder inom ramen för en brottspåföljd. Det förhållandet att före-komsten av kontroller kan tänkas bidra till att JN avstår från alkohol ger inte anledning till annan bedömning. Härtill kommer att de kontroller som han genomgår inte kan anses vara så besvärande att

de skulle kunna tillmätas någon större betydelse vid val mellan ett flera månader långt fängelsestraff och en villkorlig dom. Enligt hovrättens uppfattning kan en villkorlig dom, även om den förenas med en föreskrift om samhällstjänst, inte anses utgöra en tillräckligt ingripande påföljd för de brott som JN gjort sig skyldig till.

SOU 2006:12 "Rattfylleri och sjöfylleri" innehåller i bilaga 2 en "Genomgång av domar – vållande till annans död i förening med rattfylleribrott". Domarna är emellertid inte närmre identifierade. Genomgången omfattar åren 1991-1992, 1994-1996 och 2002-2004.

6.15 Fråga om ansvarsbefrielse på grund av medtrafikants uppträdande

SvJT 1955 rf s. 61 Bilist (S) företog omkörning till vänster (vänstertrafik) om en person (O) som drog en skrinda, varvid denne blev skadad till döds. Frågan huruvida S, då denne ansågs ha haft viss fog för sitt antagande att O uppfattat signalen och velat låta S köra om till vänster, ändock skulle frias från ansvar för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död besvarades nekande. Påföljd 40 db.

SvJT 1956 rf s. 66 Bilförare körde på en ishockeyspelande pojke, vilken i samband med att bilen skulle passera sprang från vägbanans högra sida över vägen mot dess vänstra sida. Bilföraren dömdes till ansvar för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död, eftersom han underlätit att sakta farten och avge signal vid passerandet av barn på vägbanan. Påföljd 40 db.

NJA 1960:660 När en bil passerade några vid vägkanten stående pojkar har en av dem, en 8-åring, begivit sig över vägen samt blivit påkörd av bilen och dödad. Bilisten (L) hade på ett avstånd av 100-150 meter från pojkarna givit en kraftig signal och i samband därmed släppt gaspedalen, i följd varav hastigheten minskat till ungefär 80 km/tim samt sett en av pojkarna ta ett steg tillbaka, sedan signalen givits. HD frikände med rösterna 3-2 L från ansvar för vårdslöshet i trafik och vållande till annans död samt uttalade i domskälen bl.a. följande: "L, som lagt märke till pojkarnas förehavanden (de sålde blommor åt förbipasserande bilister), har ägt utgå från att de till följd av sin sysselsättning hade uppmärksamheten riktad på trafiken och ämnade kvarbli på sina platser; någon omständighet som kunde ge L anledning räkna med att någon av dem efter signalen skulle springa ut i körbanan framför bilen har, såvitt visats, inte förekommit. Det kan därför inte läggas L till last såsom oaktsamhet att han med angivna hastighet ämnade passera den plats där pojkarna uppehöll sig."

NJA 1964:136 Bilist (A) körde på en från motsatt håll kommande bil, medan denna svängdes åt höger (vänstertrafik) över huvudleden för färd in på en anslutande väg. I åtal mot A för vårdslöshet i trafik och genom påkörningen vållande till annans död gjordes gällande att A:s färdhastighet – 80 till 90km/tim – med hänsyn till rådande mörker och vinterväglag i och för sig var för hög och att han i varje fall bort bromsa så snart han såg den mötande föra sin bil mot mitten av körbanan och tända korriktionsvisaren. A frikändes från ansvar med motiveringen att han saknade anledning anta att den mötande bilisten skulle företa en så uppenbartriskfylld manöver som att köra tvärs över huvudleden omedelbart framför honom och att A därför inte kunde anses ha förfarit oaktsamt genom att inte bromsa tidigare än han gjorde.

NJA 1968:317 Vid färd på en riksväg (vänstertrafik) svängde en bilist (H) till höger för färd in på en mindre avtagsväg, varvid kollision skedde med en omkörande bil. HD fann att den senare bilens förare (L) inte förfarit oaktsamt när han företog omkörningen och uttalade i sina domskäl att L:s uppgift att han avgivit omkörningssignal ej vederlagts, att det inte kunde läggas honom till last som ouppmärksamhet att han inte upptäckt avtagsvägen, att sådana omständigheter inte vistas att H:s sätt att framföra sin bil eller åtgärder från hans sida bort ge L anledning räkna med att H varit i färd med att svänga till höger över vägen samt att L fastmera haft fog för sin uppfattning att H var beredd på omkörning. L frikändes från ansvar för vårdslöshet i trafik.

SvJT 1978 rf s. 9 En vänstersvängande bilist (D) som påkördes av en efterföljande motorcykel dömdes till ansvar för vårdslöshet i trafik. Hovrätten uttalade i sina domskäl bl.a: Med hänsyn till att D haft bilar strax framför sig har han bort räkna med att hans åtgärd att slå på vänster blinkers och föra bilen åt vänster av bakomvarande trafik möjligen kunnat tolkas som en förberedelse till omkörning. Även motorcyklisten dömdes till ansvar för vårdslöshet i trafik, eftersom det i den föreliggande trafiksituationen ansågs ha ålegat honom att inte företa någon manöver, som han inte förvissat sig om att bilförarna framför honom var beredda på. Påföljd 20 db.

NJA 1989:552 Sedan en av A förd bil prejats av en annan, hoppade en man från den andra bilen upp på motorhuvu till den bil som fördes av A. dennes passagerare i framsätet ingrep då genom åtgärder med omväxlande gas- och bromspedal så att mannen föll i gatan, släpades under bilen och omkom. A åtalades för grov vårdslöshet i trafik och vållande till annans död, grovt brott. Frågan i målet var om det kunnat krävas av A att hon skulle ha bromsat för att minska riskerna för att mannen skulle komma till skada. HD har besvarat frågan nekande.

Södertälje TR:s dom 2005-12-21; B 896-05; se ovan under 6.10

6.16 Kausalitet mellan ovarsamhet och dödsfall

NJA 1957:139 S har med bil kört på J varvid denne erhållit livshotande skador. Kort härefter har J, redan döende, överkörts av en annan bil och tillfogats ytterligare skador likaledes av livsfarlig beskaffenhet. Fråga, sedan J avlidit, huruvida S, vilken befunnits ha gjort sig skyldig till ovarsamhet, skulle anses ha därigenom vållat J:s död. Frågan ha besvarats jakande. Påföljd 100 db.

NJA 1966:30 M har vid förande av en bil under omkörningsförsök kolliderat med en mötande bil. S som var passagerare i M:s bil kastades därvid ur bilen utan allvarlig skada men blev överkörd av en annan bil och så svårt skadad att han avled. M som funnits skyldig till ovarsamhet genom omkörningsförsöket har ansetts vållande till S:s död. Påföljd 40 db.

RH 1995:100 Två månader efter en trafikolycka avled en person till följd av biverkningar av en insatt medicin. Dödsfallet ansågs inte vara en förutsebar effekt av olyckan och bilföraren dömdes därför inte för vållande till annans död.

6.17 Nödsituation?

RH 1975:83 Åtal för vårdslöshet i trafik ogillat på grund av att en nödsituation ansetts föreligga. Civil polisbil följde efter en personbil. Föraren i denna trodde sig vara jagad av rånare.

7 Fortsatt utveckling

För att så väl som möjligt kunna bistå åklagarkamrarna är det av största värde att Utvecklingscentrum Malmö får såväl synpunkter på innehållet i denna promemoria som information, särskilt om praxisfrågor vid utredningar och vid domstol (t.ex. domar, vari åtal ogillats). Synpunkter och information från åklagarna kan lämnas på enklaste sätt per e-post, telefon eller brevledes. Avsikten är att Utvecklingscentrum Malmö skall kunna uppdatera information, bidra till en enhetlig praxis och så effektivt som möjligt stödja det operativa arbetet vid kamrarna.